

1) The Case of the "Heartless Chicken"

Mishnah Hullin 3:1

The following [defects] render cattle *terefah*: If the esophagus was pierced, if the windpipe severed, if the membrane of the brain was pierced, if the heart was pierced as far as its cavity thereof, if the spine was broken and the cord severed, if the liver was gone and none of it remained, if the lung was pierced, or if part of it was missing...

This is the rule: If such an animal [i.e., one with a similar defect] could not survive, it is a *terefah*.

Responsa of R. Shlomo ibn Adret (ha-Rashba) 1:98

Barcelona, 1235-1310

...And if one should have misgivings and say, "Perhaps the Sages were only speaking of the majority, for most animals who suffer one of the defects that the Sages enumerated cannot survive, but it's possible that a few of them survive [if they are] of strong body and constitution." If so, you have annulled the rule of the mishnah that "such an animal could not survive"... And if that's the case, the fact that we have seen [that an animal with a certain deformity] can survive indicates that such animals are not *terefot*; its survival attests not only to [that specific animal's status], but rather it permits both [that animal] and all similar animals...

And should you respond: What can we do? We've already seen with our own eyes that an animal with an extra leg can survive for 12 months... [I would respond:] It's as if you were testifying about something impossible that you had witnessed it with your own eyes, or there is some other reason [behind what you've seen]. So, too, here we would ask whoever would testify [about an animal with an extra limb]: How do you know that it was this animal that survived? Perhaps you forgot or made a mistake, or perhaps you confused that animal with another, since you can't testify that this animal was before your eyes for 12 months straight...

Shulchan Arukh Yoreh Deah 40:4

If [an animal's heart] is missing — whether it was removed or due to illness — it is a *terefah*.

משנה חולין ג:א

אלו טרפות בבהמה: נקובת הוֹשֵׁט, ופסוקת הגרגרת, נקב קרום של מוח, נקב הלב לבית חללו, נשברה השדרה ונפסק החוט שלה, נטל הפכד ולא נשתיר הימנו כלום, הראה שנקבה, או שחסרה...

זה הפלל, כל שאין כמוה חיה, טרפה.

שו"ת הרשב"א א:צח

...ואם יש מי שלבו נוקפו ויאמר שמה לא דברו חכמים אלא על הרוב. ורוב בעלי חיים שנטרפו באחד מן הטרפיות שמנו חכמים אינן חיינן. אבל אפשר שמקצתן חיינן חזק גופם וטבעם. אם כן כבר בטלת כלל משנתנו שאמרה שאין כמוה חיה... ואם כן זה שראינוה שחיתה מעידה שאין זה טרפות. ולא על עצמה לבד היא מעידה אלא מטהרת עצמה ומטהרת חברותיה...

ואם תש[י]ב ומה נעשה וכבר ראינו בעינינו יתרת ברגל ששהתה שנים עשר חודש... וכאילו אתה מעיד על שאי אפשר שראית אותו בעיניך. או סבה אחרת יש. וכן בכאן אנו שואלין אותו שמעיד מאין אתה יודע ששהתה זו. שמה שכחת או שמה טעית או שמה נתחלף לך בזמן או שמה נתחלפה לך בהמה זו באחרת. שאי אפשר להעיד שתהא בהמה זו בין עיניו כל שנים עשר חודש...

שולחן ערוך יורה דעה מז:ד

ניטל הלב – בין ביד בין מחמת חולי – טריפה.

Responsa Hakham Tzvi §74

R. Tzvi Hirsch Ashkenazi (Germany, 1658-1718)

There was a case of girl who opened the belly of a hen at the edge of a table to remove its intestines, and a cat was waiting by her underneath the table expecting to eat whatever fell to the ground. And the girl claimed that she found no heart in the hen, but her mother, the owner of the hen, said that it is possible or even close to certain that the heart fell to the ground and was eaten by the cat that was waiting there. But the girl stated, "I didn't throw anything to the cat except the spleen, but I didn't throw the heart to the cat." And the chicken was fat and healthy, with no defect or intestinal decay, and there was no discernible trace of a heart that had wasted away or dissolved...

Response: All those who rule [that the hen is a *terefah*] are mistaken, for it is obvious to anyone with a wise heart and a brain in his head that it is impossible for any creature in the world to live normally for even a moment without a heart. And it's impossible to construct a case in which [the heart's] going missing [would render the animal a *terefah*] unless one slaughtered the animal immediately after one cut out its heart... [Hence] the matter is clear, that the heart fell when the belly was opened and the cat ate it...

Ibid. §77

...I had thought that no one called a scholar could have any doubt that the life of every physical living creature is dependent on his heart, and that when it expires, its owner expires too. That was why I responded so briefly in my first responsum. Now I see that a few of the wise men of this land have doubts about this matter, and that it will be good to explain my words and dispel the doubts that one scholar raised about my previous answer. I will respond according to the order of the manuscripts that this scholar wrote...

Regarding what he wrote: "Perhaps someone will suggest that this chicken, too, had deteriorated from a previous hearty state." It is easy to invalidate this question since we know that the heart is the seat of the life force, according to all opinions, as we will explain further on, and the limbs cannot live or be sustained without the life force and spirit that reside in the heart it is therefore a *nevelah*...

שו"ת חכם עבי סי' עד

מעשה בריבה אחת שפתחה בטן תרנגולת להוציא בני מעי בשפת השלחן וחתול א' עומד למטה אצלה עומד ומצפה לאכול ממנה שיפול ארצה. ואמרה הריבה שלא מצאה לב בתרנגולת ואמה בעלת התרנגולת אמרה שמא או קרוב לוודאי הושלך הלב לארץ ואכלו החתול העומד שם מוכן לאכול הנופל והריבה אומרת אני לא השלכתי לחתול אלא (טריפה הערץ) הוא הטחול אבל הלב לא השלכתי לחתול. והתרנגולת שמנה ובריאה וטובה אין בה שום חסרון ולא רקבון בבני מעיה ולא ניכר שום רושם מלב שנימוק או נתמסמס...

תשובה: טועים כל האומרים כן, כי דבר ברור הוא לכל אשר לבו לב חכם בקרבו ומוח בקדקדו שא"א לשום נברא בעולם לחיות אפי' שעה אחת בלא לב ויהיה כאחד הבריאים. וא"א לעייר כלל מציאות ניטל אלא שתכף אחר שחתכו הלב מן הבעל חי שחטוהו... הדבר ברור שלכה נפל בפתיחת בטנה ואכלו החתול...

שם סי' עז

...סבור הייתי שלא יסתפק אדם אשר בשם חכם יכונה בחיי כל בעל חי גדמי שהם תלויים בלב, ושבהעדרו יעדרו בעליו. על כן באתי בקצרה בתשובתי הראשונה. ועתה רואה אני שמקצת מחכמי הארץ הזאת נסתפקו בדבר הנה כי כן ראיתי כי טוב לפרש שיחתי ולהסיר מעלי הספקות שנסתפק חכם אחד על תשובתי, והנני משיב והולך על סדר הקונטרס שכתב החכם הזה...

ומה שכתב עוד: "ואולי יאמר האומר שגם התרנגולת זו היתה מתנוונה משבחה שהיה בה קודם לכן." התרת ספק זה נקל הוא, אחרי שידענו כי משכן רוח החיוני הוא בלב אליבא דכולי עלמא לבאר, והאברים אי אפשר להם להיות חיים וניזונים בלתי כח החיוני ונפש החיים אשר בלב שמכנה ולכן היא נבלה...

And also that which he said that one may never contradict the words of our Sages of blessed memory who said that this animal is a *terefah*, this is not precise, for what contradiction is there to their ruling that such an animal is a *terefah*? Rather, it is only regarding the facts – that [our Sages] hold that [an animal] that this happened to cannot survive 12 months – that one can speak of contradiction if people would come and testify against these facts. And this is what Rashba strove to demonstrate in that responsum, citing irrefutable proofs that one may not contradict the words [of the Sages] about the reality that a *terefah* cannot survive for 12 months, and that one who testifies that he saw a *terefah* that survived for 12 months has testified falsely, and even if several people come to testify to this, they are [all] false witnesses... And I shall bring additional proofs that one may not rely on miracles: even when witnesses have come and contradicted that which we have received based on the natural order, we say that they are false witnesses and the natural order remains intact...

Kereti u-Peleti Yoreh Deah 40:4

R. Yonatan Eybeschütz (Germany 1690-1764)

...Now we come to what R. Tzvi Hirsch Ashkenazi wrote in his responsa §77 regarding a girl who was cutting open a hen, and a cat was waiting by her underneath the table to eat what would fall and the heart was not found. And he wrote at length about this, and his words begin sweet but end bitter... For his conclusion is that even if the hen were to be opened in front of valid witnesses and they testified that they observed and there was no heart, he ruled that they are false witnesses. And he relied on the Rashba who wrote similarly regarding a [defective animal that is certainly considered a *terefah*] that even if [witnesses] testified that it had lived more than 12 months [we dismiss their testimony].

But he has greatly overstated his case, for how can we compare a lenient ruling to a stringent ruling? Rashba stated this idea to be stringent — that one may not rely on their testimony to nullify a biblical prohibition and thereby be lenient regarding prohibited foods, but its unheard of to consider witnesses false in order to eat a hen with no heart... Especially since Rashba stated that we have a heritage and a tradition to Moses from Sinai

וגם אומרו ז"ל דאין להכחיש בשום ענין דברי חז"ל שאמרו שהיא טריפה אינו מדוקדק דמה הכחשה שייך בדין והוראה שהם ז"ל סוברים שהוא טריפה, אלא במציאות שהם ז"ל סוברים שמי שאירע בו כך א"א לחיות [י"ב חדש] שייך לשון הכחשה אם יבאו אנשים ויעידו הפך זה המציאות ו[על זה] טרח הרשב"א ז"ל באותה תשובה[בה] כל מה שטרח להביא ראיות ברורות שאין להכחיש דבריהם ז"ל במציאות שהטריפה א"א לה לחיות בשום אופן [י"ב חדש] ושהמעיד שראה טריפה שחיתה [י"ב חדש] שקר ענה ואפי' לו] אם יבאו כמה ויעידו על ככה סהדי שקרי נינהו... ואני מביא עוד ראיות דלא חיישינן למעשה ניסים אפי' במקום שבאו עדים והעידו נגד המסור בידינו ממהלך הטבעי אמרי' סהדי שקרא נינהו והטבע קיים...

ברתי ופלת יורה דעה סי' מ סק"ד

...ועתה נבוא [ב]מה שכתב בשו"ת הגאון מהור"ר צבי אשכנזי ז"ל... סימן ע"ז (וסימן ע"ד ע"ו) בריבה אחת שהיה פותחת תרנגולת והחתול עומדת בחדר לאכול כי יפול הנופל ולא נמצא הלב. והאריך בו הגאון הנ"ל ודבריו תחילתו מתוק וסופן מרור... וסוף דבריו אפילו נפתח התרנגולת בעדים כשרים והעידו שהשיגוהו ולא נמצא לב, פסק כי עדים שקרי המה, ונשען על רשב"א שכתב כן גבי ודאי טריפה אף שהעידו שחי יותר מ"ב חודש, עיין שם.

והפריז על המדה ביותר, כי איך מדמה חומרא לקולא, הרשב"א אמרו להחמיר דאין לסמוך על עדותן לבטל דבר תורה ולהקל באיסורים, אבל להקל לא שמענו דנימא עידי שקר הם ונאכל תרנגולת בלי לב... ובפרט כי הרשב"א אמר מה שמקובל בידינו ומסורת הלכה למשה מסיני שטריפה אינה חיה י"ב חודש, ואפילו חוקות שמים וארץ אינם יכולים

that a *terefah* cannot live more than 12 months, and even the laws of heaven and earth cannot contradict this or sever the ties of the Oral Law... But is there a tradition or even a hint in the words of the Sages regarding this matter [that an animal cannot live without a heart]? It is only based in his opinion on the study of nature and reality that it is not possible for an animal to live without a heart... But is this sufficient to contradict the law and the tradition? On the contrary, we must not follow the reality of nature, but rather only the Torah which is our inheritance, and so what if it contradicts the laws of nature? ...

This is especially true since the foundation of the natural sciences is built on experimentation: today there is one consensus, but when people come who have observed the opposite they retreat from their consensus and create a different principle. And so it goes perpetually, until lately, based on experimentation, they have utterly withdrawn from all the theories of Galen, Aristotle and the like and chosen new theories and principles. If so, how can we contradict witnesses' testimony due to a scientific principle in order to permit a *terefah* or suspected *terefah*? ...

It is clear that sometimes the heart dissolves and goes missing, but there is another organ which in appearance is completely dissimilar to the heart... though like the heart it contains chambers and the like, so that the seat of life is located there and it can sustain both cattle and bird, but in cattle [such an organ] would be discernible due to its size, but in a bird it is of insignificant size... so that it would be considered one of the many small pieces of flesh which we find when cutting open a bird... If so, how could we think to permit [an animal whose] heart had gone missing, perhaps it had such an organ within it and no one noticed? And this is certainly what the *poskim* [intended when they] wrote that [an animal whose] heart went missing is a *terefah*: they certainly knew that it is impossible to live without a heart, but they had in mind such a case...

להכחישו ולנתק מוסרות התורה של בעל פה... אבל דבר זה וכי יש עליו קבלה או רמו בדברי חז"ל, רק בנוי לדעתו על פי השכלת הטבע ומציאות שלא יצויר לבעל חי להיות חי בהעדר הלב... וכי בזה הכחשה לתורה וקבלה, אדרבה חיזוק מבלי לילך אחר מציאות הטבע, רק כפי התורה אשר לנו מורשה, ומה בכך שמכחיש חוקות הטבע? ...

ובפרט יסודת חכמי טבע בנוי על פי נסיון, היום היתה הסכמה כן, וכאשר באו אנשים שראו ההיפוך אף הם נזרו אחור מהסכמתם ועשו כלל אחר, וכן תמיד, עד כי עכשיו על ידי נסיון בזה נסוגו אחור ממש מכל הנחת גלינוס ארסטו וכדומה [ו]יבחרו הנחות ויסודות חדשים, אם כן איך בשביל יסודת טבע מציאות, נכחיש העדים ונתיר איסור טריפה וספק שלה? ...

והנה ברור דלפעמים נימס וניטל הלב, רק יש אבר אחר אשר למראית עין אין מראהו דומה ללב כלל... רק יש לו בעצמותו הללים וכדומה כמו לב, אזי שם משכן רוח חיוני ויכול להחיות הן בהמה והן עוף, אלא בבהמה ודאי מורגש בכמות, אבל בעוף אין לו ממש כמות... ויחשב רק כחתיכות בשר קטן אשר נמצא כזה הרבה בפתחת עוף... ואם כן איך סלקא דעתך להתיר ניטל לב, אולי היה נמצא בו כזה ולית דמשגיח ביה. וזהו אשר כתבו פוסקים הנ"ל ניטל הלב טריפה, ודאי ידעו כי אי אפשר להחיות בלי לב כלל, רק הם כווננו אל אופן כזה...

2) Concern for Premature Burial

Mishnah Yoma 8:7

If a building collapsed on a person and it is uncertain whether he is there or not, or uncertain whether he is alive or dead, or uncertain whether he is a heathen or a Jew, we must clear the heap for him; if he is found alive, we [continue] clearing, but if he is found dead, we leave him.

משנה יומא ח:ז

מי שנפלה עליו מפולת, ספק הוא שם ספק אינו שם, ספק חי ספק מת, ספק עכו"ם ספק ישראל – מפקחין עליו את הגל; מצאוהו חי – מפקחין, ואם מת – יניחוהו.

Talmud Bavli Yoma 85a

Our Sages taught: How far must one examine? Until his nose; and there are those who say: Until his heart...

R. Papa states: The debate concerns only a case where [the victim is uncovered] from the feet up, but where [he's uncovered] from the head down, all admit that once you have examined up to his nose you don't need to examine any further, for it is written: "All that has the breath of life in its nostrils." [Gen. 7:22]

תלמוד בבלי יומא (פה).

תנו רבנן: עד היכן הוא בודק? עד חוטמי; ויש אומרים: עד לבו...

אמר רב פפא: מחלוקת ממטה למעלה, אבל ממעלה למטה, כיון דבדק ליה עד חוטמו שוב אינו צריך, דכתיב: "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו." [בראשית ז:כב]

Tractate Semahot 8:1

One may go out to the cemetery to inspect the deceased for three days [following the burial], and this is not considered [emulating] the ways of the Amorites. And there was a case where they checked on the deceased [and discovered that he was alive], and he lived for another twenty-five years and then died. [It also happened to] another individual, [who] subsequently fathered five children and then died.

מסכת שמחות ח:א

יוצאין לבית הקברות ופוקדין כל המתים עד שלשים יום, ואין חוששין משום דרכי האמוריי. ומעשה שפקדו אחד אחד שלשים יום, וחיה עשרים וחמש שנים ואחר כך מת, ואחר הוליד חמשה בנים ואחר כך מת.

Responsa Hatam Sofer Yoreh Deah §338

R. Moshe Sofer (Hungary, 1762-1839)

You asked me about a town in which the doctor is a *kohein*, and according to the practices of the country the deceased may not be buried until he is examined by a doctor to confirm that that his soul had departed, if it's permitted for the *kohein* to enter [into a house with] or even touch [the deceased] in order to examine [it]. And you wanted to permit this, based on two factors: a) If the previous generation permitted delaying a burial—which is the subject of both a positive commandment [to speed the burial] and a prohibition [not to leave the body overnight]—out of a concern for saving lives, so, too, we may permit [the *kohien* to perform the examination]; b) We may rely on Responsa Beit Yaakov who considers whether a *kohein* is permitted to enter into [a house with] a dying individual.

שו"ת חתם סופר יורה דעה סי' שלח

יקרתו הגיעני ונפשו היקרה בשאלתו נידון עיר אחד שהרופא כהן ומנימוסי המדינה שאין המתים נקברים עד אחר שבדקו הרופא ומעיד עליו שנתיאש אחר נפלו אם מותר לכהן לכנס אפילו ליגע לבדוק כנ"ל. וחפץ מעלתו להתיר, ובנה יסודו על ב' דברים: א) אם הדור שלפנינו התירו הלנת מתים שהוא בעשה ולא תעשה והתירו משום [ספק] נפשות [הוא הדין] יש להתיר כאן; ב) נתלה בשו"ת בית יעקב שפלפל אם להתיר לכהן ליכנס לחולה גוסס.

When I read these words coming from a great individual such as yourself I was terribly shocked: Who exactly in the previous

הנה בקראי דברים אלו יוצאים מפה גברא דכוותיה עמדתי מרעיד ונבהל

generation permitted delaying a burial? I have neither heard nor seen of such a leniency from the sages of Israel. For [a certain] sage [i.e., Moses Mendelssohn] attempted to permit this by claiming that the boundary between life and death isn't known and [therefore death can't be confirmed] before the decomposition of the body [has begun]... and therefore [delaying the burial should be permitted] *a fortiori*: if we delay the burial in order to bring a coffin or shrouds, how much more so for concern for saving a life; and he wrote that when they buried the dead in crypts, it was possible [for one buried mistakenly] to knock on the coffin, but nowadays when we bury in the ground, we have no choice but to delay the burial [until we confirm the death]...

But the great sage R. Yaakov Emden [rejected his argument]... and therefore I don't know of anyone who is great enough to permit this. And it seems to me that since in the land of the Kaiser people have become accustomed to delaying [the burial] because of royal decree, the [prohibition on delaying the burial] was forgotten until the [accepted practice] was considered to be normative according to the Torah.

But let us consider this: It's without a doubt that when the Torah commands: "If an individual is liable for capital punishment and is put to death...you shall not leave his body overnight on the gallows, rather you shall bury him [on that day]" [Deut. 21:22-23]—such that one who violates this violates both a positive and a negative commandment—that we are given a standard by which to determine death; perhaps there was [such] a tradition among the early scientists even though it has been forgotten among contemporary doctors... or if they didn't have such a tradition from scientists then Moses must have received such a standard as a tradition from Sinai, or they based themselves on the verse, "All in whose nostrils was the breath of the spirit of life," [to establish] that life is determined exclusively by breath of the nostrils, as is explained in Yoma (85a) and as ruled by the Rambam and the Tur/Shulhan Arukh.

And to claim, as you did, that [the case in Yoma] of one trapped under a fallen building is not comparable [to other cases of death] seems to me highly questionable, for is the verse [which mentions] "the breath of the spirit of life" referring to a case of a fallen building? Moreover, the opposite is known to be the case, that when people die suddenly there's more reason to be concerned that they only seem to be dead out of confusion... and even so when [such a person] stops breathing, we no longer violate Shabbat [to extract them]. Hence this principle applies to all deceased individuals, for this

מאד מי הוא זה ואיזהו שהתיר בדור שלפנינו הלנת מתים ולהתיר על פי חכמי ישראל לא שמעתי ולא ראיתי... שהחכם רמ"ד טען להתיר איסורן של חכמי ישראל באמרו כי רופאי זמנינו אמרו שאין נודע גבול המגביל בין חיים למות ואי אפשר אלא בעיכול הבשר... ואם כן קל וחומר ומה משום כבודו של מת מלינים להביא לו ארון ותכריכים כל שכן מפני פקוח נפשו, וכתב מאז חפרו בכוכין והיה אפשר לדפוק על קברו אבל בזמנינו שקוברין בארץ ממש על כרחך להלינו...

אך הגאון מורנו הר"י יעקב בן עבי [עמדן] מתח ליה אמוחא מאה עובלי בעוכלא ולא נשא לו פנים... ומעתה לא ידעתי מאן ספון מאן חשוב להתיר וכמדומה לי הואיל במדינת קיסר... הורגלו להלין מטעם המלך וגדוליו נשכח הדבר עד שחשבוהו לדין תורה.

ונחזי אנו הנה בלי ספק כשאמרה התורה: "כי יהיה באיש חטא משפט מות והומת... לא תלין... כי קבור תקברנו [ביום ההוא]..." – והעובר על זה בשום מת עובר על עשה ולא תעשה – על כרחך אז נמסר לנו שיעור מיתה. אולי היה אז מסורת מבעלי טבעיים הראשונים אף על פי שנשכח מרופאי זמנינו... או אם לא היה להם מסורת מהטבעיים על כרחך קבל משה רבינו עליו השלום השיעור מהלכה למשה מסיני או שסמכו עצמן אקרא "כל אשר רוח חיים באפו" דהכל תלוי בנשימת האף, וכמבואר ביזומא (פה.) ופסקו רמב"ם וטור/שלחן ערוך.

ולומר נפל מפולת שאני כאשר כתב ידידי, תמיה גדולה בעיני וכי קרא "נשמת רוח חיים" במפולת מיירי? ועוד דבר ידוע בהיפוך כי המתים מיתה פתאומיות יש לחוש יותר שנדמה כמת מחמת בהלה... אפילו הכי כשפסקה

is the standard that has been accepted since the inception of our nation, and all the winds in the world can't move us from the position of our holy Torah.

And this [standard] is implied by Rambam, Laws of a Mourner 4:5, [where] he writes: "And one who closes [the eyes of the deceased] at the moment of death is considered to be a murderer; rather one must wait a short time in case [the deceased] has only fainted." Now Rambam should have informed us when the soul departs and what standard indicates this; therefore we must conclude that he relied on what he wrote in the Laws of Shabbat, ch. 2, regarding an individual trapped under a fallen building, that we examine their nose since that is where the moment of death can be determined, and regarding this standard he wrote that one must wait a short time afterward lest he had merely fainted and then one may close his eyes... and he didn't say that one must wait until signs of decomposition appear, namely black and green discolorations...

But in any case that the deceased is immobile like a stone and has no pulse, if afterward respiration ceases, we have only the words of our holy Torah [to rely on and determine] that he is dead, and they shouldn't leave his body overnight and a *kohein* who [comes into contact with this body] is liable for lashes...

And on the matter of the beraita in Tractate *Semaḥot*, ch. 8, where it is taught: "One may go out to the cemetery to inspect the deceased for three days [following the burial], and this is not considered [emulating] the ways of the Amorites. And there was a case where they checked on the deceased [and discovered that he was alive], and he lived for another twenty-five years..." ...The truth of the matter is that this is an anecdotal case, a freak event that occurs once in a thousand years, that [an individual] should revive after he fell and stopped breathing, so let the experts [fathom it]. And it should not be considered even a distant statistical possibility, akin to Honi the Circle-drawer who slept for 70 years... and it does not factor into the minority of cases that we are concerned for in life-saving matters...

נשמתו שוב אין מחללין שבת ועל כן כלל הוא לכל המתים שזהו שיעור המקובל בידינו מאז היתה עדת ה' לגוי קדוש, וכל הרוחות שבעולם אם ימלאו חפניהם רוח לא יזיונו ממקום תורתינו הקדושה.

והנה כן משמע ברמב"ם פרק ד' מן הלכות אבל] הלכה ה' כתב: "והמעמץ עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים אלא ישהה מעט שמא נתעלה", והנה היה לנו להודיע אימת יציאת הנפש ואיזה שיעור וגבול יש לו; אלא על כרחך סמך עצמו אמה שכתב פרק ב' מהלכות שבת במפולת שבדקין עד חוטמו ושם ניכר יציאת הנפש, ועל זה כתב כאן שאחר כך ישהה מעט זמן מועט שמא נתעלה ואז מותר לעמץ עין... ולא אמר שימתין עד שיראה בו סימני עיכול היינו כתמים שחורים וירוקים שהוא סימן שכבר התחיל הברש להתעכל בפנימיות...

אבל כל שאחר שמוטל כאבן דומם ואין בו שום דפיקה ואם אח"כ בטל הנשימה אין לנו אלא דברי תורתנו הקדושה שהוא מת, ולא ילינו אותו והמטמא לו אם הוא כהן לוקה...

[ועל דברין] הברייתא דמס' שמחות רפ"ח דתני' התם: יוצאים לבית הקברות ופוקדים על המתים עד ג' ימים ואין בו משום דרכי האמורי, מעשה שפקדו א' וחי כ"ה שנים וכו'... האמת יורה דרכו כי זהו מקרה בעלמא ממקריים הרחוקים א' לאלף שנים שיקום אחרי נפלו וביטול נשימתו וימסור לבקיאים, ואפי' מיעוטא דמיעוטא לא הוי כמו חוני המעגל שישן שבעים שנה... ואינו נכנס בגדר חוששי' למיעוט [בפקוח נפש]...